

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

till Landstinget med förslag till

- 1) landskapslag om Ålands sjöfartsläroverk,
- 2) landskapslag angående ändring av 1 § landskapslagen om studiesociala förmåner för elever i yrkesutbildningsanstalter och gymnasiet samt
- 3) landskapslag angående ändring av 1 § landskapslagen om finansiering av yrkesutbildningsanstalter.

Allmän motivering

Under närmare 140 år har skolor i landskapet utbildat elever för arbeten inom sjöfartsnäringen. Det som inleddes i folkskolan i Godby år 1854 som en navigationskurs omfattar för närvarande elva grundlinjer och ett flertal möjligheter till specialisering. Sjöfolksutbildning bedrivs för närvarande i Ålands sjömansskola, i Ålands tekniska läroverk och i Ålands sjöfartsläroverk. Utbildningen fördelas på skolorna i huvudsak enligt den traditionella indelningen ombord. Ålands sjömansskola utbildar manskap, tekniska läroverket utbildar maskintekniker och sjöfartsläroverket utbildar däcksbefäl.

Utöver ovan nämnda utbildningar utbildas vid Ålands hotell- och restaurangskola elever för anställning inom ekonomidelen ombord på fartyg.

Lagstiftningen rörande undervisningen vid och förvaltningen av Ålands sjömansskola och Ålands tekniska läroverk har nyligen förnyats. I förevarande framställning föreslås en ny lag om Ålands sjöfartsläroverk i stället för den landskapslag om Ålands sjöfartsläroverk (49/77) och den landskapsförordning om Ålands sjöfartsläroverk (36/78) som för närvarande gäller. Avsikten är att lagen skall träda i kraft den 1 augusti 1991, d.v.s. till läsåret 1991-92.

Förutom i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands sjöfartsläroverk finns det bestämmelser om undervisningen vid sjöfartsläroverket även i förordningen angående ordnandet av undervisningsväsendet i landskapet Åland (FFS 161/24). I anslutning till beredningen av föreliggande lagförslag har utarbetats förslag till nya och tidsenliga bestämmelser som säkerställer att sjöfolksutbildningen i landskapet leder fram till den kompetens som krävs för att få utöva ifrågavarande yrke. Genom ifrågavarande förslag skulle också bestämmelserna i

förordningen angående ordnandet av undervisningsväsendet i landskapet Åland upphävas. Landskapsstyrelsen har anhållit hos justitieministeriet om utfärdande av dessa bestämmelser.

Detaljmotivering

Landskapslagen om Ålands sjöfartsläroverk

1 §. Den föreslagna 1 § innehåller bestämmelser som rör undervisningens inriktning och målsättning. Förutom grundläggande yrkesutbildning skall skolan ordna vidareutbildning, fortbildning och vuxenutbildning. Detta bedöms som särskilt viktigt i en bransch där den tekniska utvecklingen är snabb och där hjälpmedlen i arbetet helt förändrats på bara något decennium.

3 §. Direktionen för Ålands sjöfartsläroverk består för närvarande av 11 medlemmar. Landskapsstyrelsen föreslår att antalet medlemmar i direktionen för sjöfartsläroverket framdeles skall vara tio, vilket överensstämmer med vad som gäller vid övriga yrkesskolor i landskapet. Genom övergångsbestämmelserna i det föreslagna 25 § 3 mom. skulle nu sittande direktion kvarbli i sitt uppdrag tills mandattiden löper ut. Ny direktion enligt bestämmelserna i den föreslagna 3 § skulle tillsättas första gången från den 1 januari 1994.

4-10 §§. De föreslagna bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med vad som för närvarande gäller enligt landskapsförordningen om Ålands sjöfartsläroverk och enligt läroverkets reglemente.

12-14 §§. Som berörts ovan har den snabba tekniska utvecklingen medfört stora förändringar vad avser arbetet till sjöss. Detta medför, förutom annat, att helt nya krav ställs på sjöfolksutbildningen. Detta ställer krav på läroplanerna, på hjälpmedel i undervisningen och på lärarkåren.

Vad beträffar läroplaner föreslås, liksom vad gäller t.ex. läroplanerna för undervisningen i Ålands sjömansskola, att detaljerna utarbetas och antas av den instans som är närmast utbildningen, dvs skolans direktion. Landskapsstyrelsens roll i sammanhanget skulle endast vara att ange vissa grundkrav som skall ställas på utbildningen. För vidareutbildningen, fortbildningen och kursverksamhet skulle gälla att landskapsstyrelsen beslutar om vilken utbildning som skall anordnas liksom om innehållet i den. Detta system motsvarar vad som gäller för liknande utbildning

på gymnasienivå liksom för den kursverksamhet som anordnas enligt landskapslagen om sysselsättningsfrämjande utbildning (39/88).

Bland de hjälpmedel i undervisningen som sjöfartsläroverket disponerar över kan nämnas navigationssimulatorn och, sedan år 1989, skolfartyget m.s. Utö. Genom anskaffandet av m.s. Utö har skolan fått möjlighet att genomföra avancerade navigationsövningar. I flertalet övningar deltar även elever från sjömansskolan och tekniska läroverket, varför övningarna också gäller samarbete mellan de olika delarna av besättningen.

15-17 §§. Vårterminen 1990 hade läroverket 39 studerande. Av dessa gick 19 studerande på sjökaptensutbildningen och 20 studerande på styrmansutbildningen. Tillströmningen av studerande till läroverket har under hela 1980-talet varit stabil.

18-22 §§. Vid läroverket finns för närvarande sex fast anställda lärare. Under läsåret 1989-90 anlätades därutöver 13 timlärare. I det förslagna 5 kap. skulle ingå endast ett minimum av bestämmelser. Bestämmelser om personalens rättigheter och skyldigheter skulle i huvudsak återfinnas i reglementet, i tjänstemannalagen för landskapet Åland (61/87) och i gällande tjänstekollektivavtal.

Ö v r i g a l a g f ö r s l a g

I landskapslagen om studiesociala förmåner för elever i yrkesutbildningsanstalter och gymnasiet (33/85) och i landskapslagen om finansiering av yrkesutbildningsanstalter (47/85) föreslås ändringar av teknisk karaktär.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om Ålands sjöfartsläroverk

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Vid Ålands sjöfartsläroverk ges yrkesutbildning för arbete inom sjöfartsnäringsn. Dessutom kan vid sjöfartsläroverket ordnas vidareutbildning, fortbildning och vuxenutbildning.

Vid sjöfartsläroverket kan utföras beställningsuppdrag inom de områden där skolan bedriver undervisning enligt 1 mom. Inom samma områden kan sjöfartsläroverket med landskapsstyrelsens tillstånd driva särskilda forskningsprojekt.

2 §

Ålands sjöfartsläroverk upprätthålls av landskapet och står under landskapsstyrelsens överinseende.

2 kap.

Förvaltning

3 §

För förvaltningen av Ålands sjöfartsläroverk tillsätter landskapsstyrelsen en direktion för fyra kalenderår i sänder.

Direktionen består av tio medlemmar. Av dessa skall sex utses bland personer som företräder arbetsgivare och arbetstagare inom sjöfartsnäringsn. Dessutom skall som medlemmar i direktionen finnas två representanter för de studerande, en för lärarna och en för den övriga personalen. Representanter för de studerande utses för en mandattid om ett år. Läroverkets rektor är föredragande och sekreterare i direktionen. För medlem utses personlig ersättare. Landskapsstyrelsen utser ordförande och viceordförande bland direktionens medlemmar.

4 §

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av viceordföranden. Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre direktionsmedlemmar det kräver.

5 §

Direktionen är beslutför då ordföranden eller viceordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Är personlig ersättare för direktionsmedlem förhindrad att delta får annan ersättare inkallas.

Beslut fattas med enkel röstmajoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör.

6 §

Direktionen skall

- 1) tillse att undervisningen vid läroverket sköts och utvecklas på ett ändamålsenligt sätt,
- 2) upprätthålla och utveckla kontakterna mellan läroverket och sjöfartsnäringen samt följa sysselsättningsläget,
- 3) anta läroplaner,
- 4) anta arbetsordning, läsordning och timfördelningsplan,
- 5) övervaka att läroverkets förvaltning och ekonomi sköts lagenligt och ändamålsenligt,
- 6) uppgöra samt tillställa landskapsstyrelsen förslag till inkomst- och utgiftsstat,
- 7) anta ordningsstadga och uppgöra förslag till reglemente,
- 8) utse klassföreståndare,
- 9) årligen uppgöra och tillställa landskapsstyrelsen berättelse över läroverkets verksamhet,
- 10) anta studerande till skolan,
- 11) på framställning av lärarkollegiet avgöra ärende som rör avstängande av studerande från läroverket,
- 12) avge av landskapsstyrelsen begärda utlåtanden och göra framställningar som avser att främja verksamheten samt
- 13) handlägga övriga ärenden som ankommer på direktionen.

7 §

Rektor skall

- 1) leda och övervaka läroverkets verksamhet och skötsel,
- 2) bereda och föredra ärenden vid direktionens och lärarkollegiets sammanträden,
- 3) ansvara för att beslut som fattats vid direktionens eller lärarkollegiets sammanträden verkställs,
- 4) ansvara för läroverkets ekonomi,
- 5) ansvara för läroverkets utrustning,
- 6) ansvara för att förteckning förs över läroverkets lärare och övriga personal samt över de studerande och deras studieprestationer,

7) i samråd med lärarna godkänna läroböcker och läromedel som skall användas,

8) uppgöra förslag till läsordning, arbetsordning och timfördelningsplan samt

9) handha övriga uppgifter som hänför sig till ledningen och övervakningen av läroverket.

Rektor skall vid planeringen av läroverkets verksamhet beakta de behov av förändringar som utvecklingen inom samhälle och arbetsliv medför för undervisningen. I detta syfte skall rektor sträva efter att upprätthålla och främja kontakterna med näringslivet, myndigheter och andra skolor.

Landskapsstyrelsen utser, efter att ha hört lärarkollegiet och direktionen, en av läroverkets lärare till prorektor för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Prorektor är ställföreträdare för rektor.

8 §

Till lärarkollegiet hör rektor och de lärare som har minst sex veckotimmars undervisningsskyldighet vid skolan. Övriga lärare har rätt att närvara och yttra sig vid kollegiets sammanträden.

Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande. Kollegiet är beslutfört då rektor eller prorektor samt minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande.

9 §

Lärarkollegiet skall

- 1) planera och främja läroverkets undervisning,
- 2) uppgöra förslag till ordningsstadga,
- 3) bedöma de studerandes prestationer,
- 4) yttra sig över förslag till arbetsordning, läsordning och timfördelningsplan,
- 5) avgöra disciplinära ärenden samt vid behov göra framställning till direktionen om avstängande av studerande från läroverket,
- 6) avge yttranden i frågor som hänskjutits till kollegiet och göra de framställningar som kollegiet finner behövliga för att främja undervisningen samt
- 7) behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

10 §

Förutom skyldighet att undervisa ankommer det på lärare att utföra uppgifter som hör till läroverkets verksamhet i enlighet med rektors anvisningar eller vad som föreskrivs i reglementet eller överenskommits i tjänstekollektivavtal.

11 §

För Ålands sjöfartsläroverk skall finnas ett reglemente som fastställs av landskapsstyrelsen. Reglementet skall innehålla bestämmelser om

- 1) arbetsårets längd och antalet arbetsdagar under arbetsåret,
- 2) lärarnas och de övriga tjänstemännens arbetsuppgifter,
- 3) fortbildning för lärare och övriga tjänstemän,
- 4) intagning av studerande, speciella inträdesfordringar, bedömning, dimission samt utfärdande av särskilda kursintyg,
- 5) val av lärarmedlem och personalmedlem samt representanter för de studerande till direktionen samt
- 6) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.

3 kap.

Undervisning

12 §

Landskapsstyrelsen beslutar om inrättande av utbildningslinjer och fastställer allmänna grunder för de läroplaner som skall antas för de olika utbildningslinjerna.

13 §

Vidareutbildning, fortbildning och grundläggande yrkesutbildning för vuxna ordnas med landskapsstyrelsens tillstånd. Landskapsstyrelsen fastställer kurs- och läroplaner för utbildningen.

14 §

Vid Ålands sjöfartsläroverk skall de studerande ges handledning. Dessutom skall vid behov ordnas stödundervisning och specialundervisning.

4 kap.

Studerande

15 §

Studerande skall iaktta läroverkets reglemente, ordningsstadga samt de anvisningar som rektor och lärare meddelar.

Studerande som bryter mot bestämmelsen i 1 mom. och som inte rättar sig trots varning kan av direktionen avstängas för viss tid, dock för högst ett år.

Direktionen kan besluta att avstängning skall verkställas omedelbart. Direktionens beslut om avstängande av en studerande för längre tid än två månader skall fastställas av landskapsstyrelsen.

Innan beslut om avstängning fattas skall den studerande beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

16 §

Eleverna vid Ålands sjöfartsläroverk bildar en förening. Denna förening skall

- 1) främja samarbetet i skolan och vid behov ordna fria aktiviteter,
- 2) framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör läroverket samt
- 3) behandla övriga ärenden som ankommer på föreningen.

17 §

Studerande kan av särskild orsak beviljas ledighet från läroverket. Om ledigheten gäller högst en vecka prövas ärendet av rektor. Gäller ledigheten längre tid prövas ärendet av direktionen.

5 kap. Personal

18 §

Vid Ålands sjöfartsläroverk skall finnas en rektor samt erforderligt antal lärare. Vid behov kan timlärare och annan personal anställas.

19 §

Kompetenskrav för tjänst vid Ålands sjöfartsläroverk samt kompetenskrav för personal i privaträttsligt anställningsförhållande fastställs i skolans reglemente.

Landskapsstyrelsen kan av särskild orsak bevilja undantag från fastställda kompetenskrav.

20 §

Tjänst lediganslås av direktionen att sökas inom en tid av minst 14 och högst 30 dagar. Direktionen avger utlåtande över sökandena vilket tillsammans med ansökningshandlingarna tillställs landskapsstyrelsen. Tjänsteman utnämns av landskapsstyrelsen.

Timlärare och övriga tillfälliga tjänstemän förordnas av landskapsstyrelsen efter det att direktionen hörts.

Direktionen anställer och avskedar personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Vikarie kan i brådskande fall förordnas av rektor för högst en månads tjänstgöring.

21 §

Angående undervisningsskyldighet och avlöning samt övriga ersättningar för lärare och andra tjänstemän gäller vad därom överenskommits i tjänstekollektivavtal.

22 §

Angående lärare och övriga tjänstemän gäller förutom vad i denna lag stadgas vad om landskapets tjänstemän är särskilt föreskrivet.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

23 §

I beslut som med stöd av denna lag fattats av direktionen eller landskapsstyrelsen får besvär anföras i enlighet med vad därom i rikslagstiftningen är föreskrivet.

24 §

Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

25 §

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1991.

Åtgärder som ikraftträdandet av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Direktion enligt bestämmelserna i denna lag tillsätts första gången från den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs landskapslagen den 1 juli 1977 om Ålands sjöfartsläroverk (49/77) samt landskapsförordningen den 24 maj 1978 om Ålands sjöfartsläroverk (36/78).

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 1 § landskapslagen om studiesociala förmåner för elever i yrkesutbildningsanstalter och gymnasiet.

I enlighet med landstingets beslut ändras 1 § 1 mom. landskapslagen den 5 juli 1985 om studiesociala förmåner för elever i yrkesutbildningsanstalter och gymnasiet (33/85) sådant det lyder i landskapslagen den 28 juni 1990 (47/90) som följer:

1 §

Denna lag tillämpas på elever i gymnasiet, i de av landskapet upprätthållna yrkesutbildningsanstalter som avses i landskapslagen om Ålands lantmannaskola (45/87), landskapslagen om Ålands husmodersskola med 6 månaders husmoderskurs (23/63), landskapslagen om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland (13/43), landskapslagen om Ålands yrkesskola (75/89), landskapslagen om Ålands sjömansskola (23/90) landskapslagen om Ålands sjöfartsläroverk (/), landskapslagen om Ålands tekniska läroverk (64/88), landskapslagen om Ålands handelsläroverk (45/90) och landskapslagen om Ålands hotell- och restaurangskola (93/79) samt på elever som deltar i temporärt anordnad grundläggande yrkesutbildning.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1991.

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 1 § landskapslagen om finansiering av yrkesutbildningsanstalter.

I enlighet med landstingets beslut ändras 1 § 1 mom. landskapslagen den 3 december 1985 om finansiering av yrkesutbildningsanstalter (47/85) sådant det lyder i landskapslagen den 28 juni 1990 (46/90) som följer:

1 §

Denna lag tillämpas beträffande fördelningen av kostnaderna för de av landskapet upprätthållna yrkesutbildningsanstalter som avses i landskapslagen om

Ålands lantmannaskola (45/87), landskapslagen om Ålands husmodersskola med 6 månaders husmoderskurs (23/63), landskapslagen om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland (13/43), landskapslagen om Ålands yrkesskola (75/89), landskapslagen om Ålands sjömansskola (23/90), landskapslagen om Ålands sjöfartsläroverk (/), landskapslagen om Ålands tekniska läroverk (64/88), landskapslagen om Ålands handelsläroverk (45/90) och landskapslagen om Ålands hotell- och restaurangskola (93/79).

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1991.

Mariehamn den 6 november 1990

L a n t r å d

Sune Eriksson

Lagberedningssekreterare

Michael Patrickson